

# Správa z 8. ročníka Stredoeurópskeho kongresu urgentnej medicíny a medicíny katastrof vo Vyhniach

Via pract., 2017, 14(3): 145–148

8. ročník Stredoeurópskeho kongresu urgentnej medicíny a medicíny katastrof vo Vyhniach sa konal pod záštitou ministra zdravotníctva SR a rektora Slovenskej zdravotníckej univerzity v dňoch od 30. 3. – 1. 4. 2017. Tradičné trojdňové, významovo najväčšie podujatie urgentológov Slovenska sa konalo v srdci malebných Štiavnických vrchov, vo Vyhniach, v hoteli Sitno.

Ide o podujatie, ktoré je určené najmä urgentológom, ale vzhľadom na široký záber nášho odboru sú vítaní aj lekári blízkych špecializácií, lekári prvého kontaktu, nemocniční lekári centrálnych príjmových oddelení (CPO), oddelení urgentných príjmov (OUP), záchranári, operátori, krízoví manažéri a zložky IZS. Náš kongres sa stal zrkadlom úrovne urgentnej medicíny a jej rozvoja na Slovensku a pre organizátorov (Slovenská spoločnosť urgentnej medicíny a medicíny katastrof a občianske združenie Hviezda života) bola správa o rekordnej celkovej účasti – 307 účastníkov lekárskej aj nelekárskej zdravotníckej, istou satisfakciou za celoročné úsilie príprav kongresu.

Témy vedeckého programu boli koncipované zo širokej a zahŕňali: akútnu kardiológiu, akútnu neurológiu, traumatológiu, toxikológiu, reťaz záchran života, kardiopulmonálnu resuscitáciu – operačné strediská, urgentné príjmy, forenznú medicínu a medicínske právo, vzdelávanie, etiku, horskú urgentnú medicínu, kazuistiky a rôzne.

Počas troch dní odznelo 76 prednášok, z toho dve v posterovej sekcii. Prizvaní boli poprední kardiológovia z Národného ústavu srdcových a cievnych chorôb (NÚSCH), Stredoslovenského ústavu srdcových a cievnych chorôb (SÚSCCH), neurológovia, domáci a zahraniční urgentológovia – experti z Česka a Rakúska. Popri prednáškach prebiehali workshopy na štyri rôzne témy: komplikácie pri pôrode v domácom prostredí, torakostómia, použitie magnetu u pacienta s implantovaným kardioverter-defibrilátorom (ICD) a zaistenie dýchacích ciest. Novinkou boli simulované situácie pri štyroch akútnych pediatrických stavoch, ktoré riešili lekárske tímy s lektormi, s následným debriefingom.

**Obrázok 1.** Uvedenie knihy Viliama Dobiáša: Prvá pomoc pre pokročilých poskytovateľov (foto: Jan Mach)



**Obrázok 2.** Uvedenie knihy Jozefa Karaša a kol.: Návrh zmien v koncepcii ZZS a DZS (foto: Jan Mach)



Úvodný slávnostný ceremoniál otvorili mladí, talentovaní študenti Hudobnej a umeleckej akadémie Jána Albrechta z Banskej Štiavnice pod vedením prorektorky prof. Z. Martináckovej, Mgr. Art. Zazneli diela autorov: G. Ph. Telemann, A. Piazzola, R. Dyens, G. F. Händel, R. Vaughan Williams.

Hostí privítala prezidentka Slovenskej spoločnosti pre urgentnú medicínu a medicínu katastrof (SSUMaMK), MUDr. Táňa Bulíková, PhD.,

a krátkym príspevkom zhodnotila prácu výboru a členov odbornej spoločnosti za uplynulý rok 2016. Vyzdvihla nové odborné odporúčania, ktoré boli implementované do praxe: odborný postup pre prednemocničnú neodkladnú starostlivosť o pacientov so závažným úrazom, odporúčanie na použitie magnetu u pacienta s ICD aj s prvým historickým protokolom o použití magnetu posádkou RZP, ktorá použila magnet z reproduktora u pacienta s opakovanými

neadekvátnymi výbojmi pri fibrilácii predsiení s rýchlou odpoveďou komôr. Za tento inovatívny postup bola posádka RZP ocenená Zlatým záchranným krížom za rok 2016. Prezidentka odbornej spoločnosti vyzvala k ďalšej spolupráci pri rozpracovaných odporúčaníach pre vybrané pediatrické stavy, podchladenie a v najbližších dňoch má odborná spoločnosť v spolupráci s kompetentnými blízkymi odbornými spoločnosťami v pláne obnoviť postupy pre včasný manažment STEMI a NCMP.

Rok 2016 bol aj rokom tragickým a účasníci kongresu minútu ticha vyjadrili hlbokú a úprimnú sústrasť pozostalým našich kolegov, ktorí pri páde vrtuľníka neďaleko Banskej Bystrice 7. 9. 2016 zahynuli. O život prišli traja členovia posádky a pacient: pilot vrtuľníka Ján Rušin, letecký záchranár František Bartoš a lekárka Patrícia Krajňáková.

Výbor odbornej spoločnosti pravidelne oceňuje svojich aktívnych jubilujúcich členov. Toho roku si prevzali striebornú a bronzové medaily SLS traja kolegovia, ďalší ďakovné a pozdravné listy. Cenu za najlepšiu publikáciu roka 2016 – EuReCa ONE-27 Nations, ONE Europe, ONE Registry: A prospective one month analysis of out-of-hospital cardiac arrest outcomes in 27 countries in Europe (Resuscitation. 2016; 105: 188–95) si prevzal jeden z autorov MUDr. Štefan Trenkler, PhD. (vedecký sekretár SSUMaMK).

Kongres je najvhodnejším miestom na uvedenie nových kníh do života. Našou pýchou sú dve knižné novinky: Prvá pomoc pre pokročilých poskytovateľov od autora Viliama Dobiáša a Návrhy koncepcie ZZS a DZS autorského kolektívu MUDr. Jozefa Karaša.

Zo všetkých 76 prednášok uvedieme niektoré, ktoré odzneli v úvodnom bloku prizvaných hostí, bloku starostlivosti o pacienta s ischemickou cievnou mozgovou príhodou, kardiologickom bloku, urgentné príjmy a rôzne. Všetky prezentácie a abstrakty sú k dispozícii na nahliadnutie na webovej stránke našej odbornej spoločnosti: [www.urgmed.sk](http://www.urgmed.sk), ako i občianskeho združenia Hviezda života: [www.kongresum.sk](http://www.kongresum.sk).

**Prof. P. Šimko (Bratislava)** v príspevku: „*Quo vadis traumatológia*“ predstavil úrazovú chirurgiu a jej význam oproti iným národným programom (efektívnejšie vracia ľudí v aktívnom veku späť do života). Pán profesor zdôraznil potrebu centier s vyšším počtom pacientov, vytvorenie základných úrazových centier a sieť oddelení v SR so špičkovou technikou. Hlavnú úlohu traumatológie vidí v národnom programe, ktorý prinesie zníženie mortality, zlepšenie vý-

**Obrázok 3.** Ocenení jubilanti a ceny SLS udelené výborom SSUMaMK (foto: Jan Mach)



**Obrázok 4.** 8. ročník Stredoeurópskeho kongresu SSUMaMK, 30. 3. – 1. 4. 2017, Vyhne, Hotel Sitno (foto: Jan Mach)



sledkov liečby, návrat väčšieho počtu pacientov do práce a pozitívny ekonomický efekt.

**Doc. V. Dobiáš (Bratislava)** vo svojom príspevku upozornil, že napriek odmietnutiu metoxyfluranu ako anestetika sa tento vracia ako analgetikum do prednemocničnej neodkladnej starostlivosti. Jednoduchá aplikácia a rýchlejší nástup účinku v porovnaní s i. v. analgetikami ho predurčujú na používanie pri vyslobodzovaní, prenášaní, imobilizáciách, ale aj pri náhlych brušných príhodách, pri ktorých je výhodou riadené a včasné odznenie účinku.

**W. S. Weinert a S. E. Ottendorfer z Rakúska** opísali problémy pri príprave medzinárodnej dohody medzi Rakúskom a ČR o cezhraničnej spolupráci záchranných služieb. Napriek nesmiernemu úsiliu počas 2 rokov sú ochotní podstúpiť túto procedúru aj so SR, nakoľko na neexistenciu môžu doplatiť pacienti.

**MUDr. Š. Trenkler, PhD. (Košice)**, hovoril o možnostiach použitia videohier vo vzdelávaní v urgentnej medicíne. Mottom prezentácie bolo, že ak obrázok nahradí 1 000 slov, seriózna hra nahradí 1 000 obrázkov, ako aj Škola hrou J. A. Komenského. Autor uviedol rôzne príklady kom-

binácie učenia, simulácie a hry pre rozvoj technických i netechnických zručností vrátane tímovej práce v UM. Najviac rozvinuté sú seriózne hry v oblasti nácviku kardiopulmonálnej resuscitácie. Seriózne hry v edukácii začínajú, je potrebné spojenie akademikov, učiteľov a vývojárov a skúmať možnosti pre vývoj kvalitných seriózných hier.

Primár **MUDr. S. Jelen (Ostrava)** referoval o výučbe medicíny katastrof na LF Ostravskej univerzity. Táto univerzita ako prvá zaradila do výučby medikov medicínu katastrof, aj preto, že v nemocnici boli v ostatných rokoch riešené tri udalosti s hromadným postihnutím osôb. Cieľom výučby je teória, ale predovšetkým praktický nácvik zručností potrebných na zvládnutie príhod s hromadným postihnutím osôb (NHPO). V spolupráci traumatologického centra a urgentného príjmu bol zriadený Ústav medicíny katastrof ako výučbové a vedecké pracovisko LF.

Kolektív autorov **J. Karaš, V. Hosa, K. Jánošíková (Košice) a J. Pavčo (Bratislava)** pripravili panelovú diskusiu o vyhodnotení doterajšieho pôsobenia záchranej zdravotnej služby s návrhmi na legislatívne, manažérske a strategické zmeny, ktoré by mohli pozdvihnúť úroveň vyššie.



**Obrázok 5.** Workshop: Použitie magnetu u pacienta s implantovaným kardioverter-defibrilátorom (ICD) – lektor MUDr. Táňa Bulíková, PhD. (foto: Jan Mach)



**Obrázok 6.** Simulácie akútnych pediatrických stavov – lektor MUDr. Daniel Csomor (Rakúsko) (foto: Jan Mach)



Z Úradu pre dohľad nad zdravotnou starostlivosťou, pobočky Bratislava, Trnava a Martin prišli kolegyně **M. Élešová, L. Šmidovičová, K. Jakubčíková a Z. Dubravská**, aby nám priblížili niekoľko prípadov nie celkom optimálnej činnosti posádok RZP a RLP pri liečbe pacientov. Najväčšie nedostatky nie sú ani tak odborné, ako vo vedení dokumentácie. Poučíme sa.

Primár **MUDr. G. Krastev (Trnava)** sa venoval prednemocničnému a nemocničnému manažmentu pacientov s akútnou ischemickou cievnu mozgovou príhodou (iCMP) vrátane trombolytickej a endovaskulárnej liečby. Pripomenul, že je potrebné dobudovať efektívnu sieť trombolytických a endovaskulárnych centier na Slovensku a inovovať existujúce odporúčania pre prednemocničný manažment NCMP.

Zástupcovia **ZaMED a Forlife, n. o., Nemocnice v Komárne** hovorili o skúsenostiach s inovovanou logistikou u pacientov s iMCP. Podpísali memorandum, na základe ktorého bola vykonávaná osвета obyvateľstva, pripravené integrované postupy pre včasnú diagnostiku personálom ambulancie a včasnú aktiváciu neurologického a CT tímu a vnútronemocničného manažmentu. Autori ukázali, že tento prístup viedol k výraznému zlepšeniu nielen procesov, ale aj klinických výsledkov v porovnaní so slovenskými i svetovými údajmi.

Príspevok **MUDr. T. Bulíkovej, PhD. (Bratislava), a Bc. M. Ilavského (Košice) AED – aktuálny stav na Slovensku** mapuje situáciu automatických externých defibrilátorov (AED) na Slovensku, predpokladaný odhad počtu a ich rozmiestnenie. Autori poukazujú na fakt,

že neexistuje záväzná povinnosť registrovania zakúpeného AED, nikto nemá povinnosť hlásiť AED a nie je centrálny register. V okolitých krajinách existujú funkčné registre a včasná defibrilácia s výbornými výsledkami. Naliehavou prioritou sú preto národné registre a koordinácia použitia AED cestou operačného strediska ZZS s následným vyhodnotením.

**Prof. Vasil' Hricák (NÚSCH)** prednášal o liečbe STEMI, ktorá má za cieľ čo najskôr a čo najviac chorých liečiť. V súboji s časom sú kľúčové všetky reperfúzne modalitity (techniky). Reperfúzna liečba začína skorým poznaním AKS-STEMI (dg) a skorou liečbou v „golden hour“. Ak sa nemôže urobiť z akéhokoľvek dôvodu v čase liečba 1. voľby P-PKI, je indikovaný farmakoinvazívny postup: plná dávka tenekteplázy + ASA + klopidogrel + enoxaparín a preklad do PKI centra. Prednemocničná trombolýza by mala byť vykonávaná vo vybraných regiónoch Slovenska, v ktorých nespĺňame časové kritériá „EKG – PKI“. Problémom však je absentujúca tenektepláza na Slovensku, nie je registrovaným liekom.

**Prof. I. Šimková (Bratislava)** v prehľadovom príspevku objasnila mechanické komplikácie akútneho infarktu myokardu a priblížila sonografické nálezy pri spomínaných komplikáciách. Zdôraznila naliehavú potrebu včasnej diagnostiky dostupnými zobrazovacími metódami pri ďalšom osude a prognóze pacienta.

**MUDr. J. Šípka (SÚSCCH, Banská Bystrica)** prednášal o prednemocničnom manažmente porúch srdcového rytmu, potrebe zhodnotenia hemodynamickej tolerancie arytmie. Pre nestabilných pacientov s bradyarytmiou odporučil bezpečnú transkutánnu kardiostimuláciu pred farmakoterapiou, ktorá býva neúčinná. Vo farmakoterapii úzkokomplexových tachyarytmií poukázal na preceňovaný význam betablokátorov.

**MUDr. M. Sýkorová (SÚSCCH)** hovorila o manažmente pacienta s AKS pred a po prijatí do kardiocentra vo svetle nových odporúčaní ESC. V prednemocničnej fáze akútneho STEMI je najdôležitejším krokom čo najskôr zastaviť akcelerovanú agregáciu trombocytov na viacerých úrovniach a tým minimalizovať ďalšiu tvorbu trombov, čo sa dosiahne bolusovým podaním per os duálnej antiagregačnej liečby a i. v. podaním heparínu. Z antiagregancií ku kyseline acetylsalicylovej máme podľa silnej medicíny dôkazov podávať buď ticagrelor, alebo prasugrel. Klopidogrel má svoje miesto už len v prípadoch, pri ktorých novšie antiagregancium nie je k dispozícii, alebo je pacient vo vysokom riziku krvácania. K antiagreganciám sa pridáva nefrakcionovaný heparín (UFH) alebo enoxaparín i. v.

**Obrázok 7.** Simulácia detského úrazu (foto: Jan Mach)

Kolektív autorov pod vedením **prof. MUDr. Z. Gdovinovej, PhD. (Košice), a doc. M. Studenčana, CSc. (Prešov)**, prezentoval pod názvom: *Čas pre mozog a srdce* aplikáciu STEMI pre komunikáciu posádky ambulancie s kardiocentrom, ktorá umožňuje po natočení EKG v mieste výjazdu zhodnotiť prítomnosť STEMI lekárom kardiocentra, zvoliť cieľové pracovisko, identifikovať potrebu včasnej trombolýzy, sledovať transport pacienta, a tak optimalizovať smerovanie a časové intervaly. Použitie tejto aplikácie na východnom Slovensku viedlo k zlepšeniu klinických výsledkov. Pomocou aplikácie je možné znížiť podiel nežiaducich sekundárnych transportov a skrátiť celkový ischemický čas. Bolo poukázané na podobnosť problematiky STEMI a iCMP. Analogicky k STEMI sa pripravuje aplikácia iCMP.

**MUDr. V. Kutěj (Olomouc)** opísal súčasný stav UP v Českej republike. Poukázal na nejednotnosť v názvoch, prahovosti, v organizácii práce, zapojení do pre- a postgraduálneho vzdelávania v urgentnej medicíne a uviedol model multiprahového a multidisciplinárneho urgentného príjmu. Vyzdvihol kľúčovú úlohu triáže podľa naliehavosti i špecifity problému a úlohu orga-

nizácie práce so zapojením lekárov viacerých pracovísk nemocnice.

**MUDr. M. Brenner (Bratislava)** sa zamyslel nad situáciou na Slovensku pod názvom *Urgentné príjmy v SR – čas na zmenu?* Porovnal situáciu, aká je a aká by mala byť v rôznych aspektoch činnosti UP. Poukázal, aký prínos by malo pre pacientov, nemocnice i ambulancie ZZS zriadenie skutočných urgentných príjmov.

**MUDr. B. Šťastný (Svet zdravia)** opísal prvé skúsenosti s činnosťou urgentného príjmu novej generácie v nemocnici v Spišskej Novej Vsi. Celý proces vníma ako zlepšenie spolupráce so zložkami prednemocničnej neodkladnej starostlivosti, skvalitnenie a urýchlenie diagnosticko-terapeutického procesu a vznik vzdelávacej bázy pre pracovníkov v urgentnej medicíne.

**MUDr. Silvia Trnovská (Košice)** prednášala o paliatívnej medicíne, ktorá sa stala súčasťou urgentnej medicíny. Okrem iného poukázala na vysoké percento paliatívnych pacientov ošetrovaných na UP pri prehnanej invazívnosti terapeutických procedúr tak v prednemocničnej, ako i nemocničnej etape vyšetrenia. Vysoká frekvencia ošetrovaní v posledných mesiacoch života je akceptovaná ako indikátor nízkej až zlyhávajúcej kvality paliatívnej a terminálnej starostlivosti.

Urgentológovia vedia oceniť zaujímavú tému a výnimočný prejav prednášateľa, preto tradične vyhodnocujú na konci kongresu anketu o najlepšiu prednášku. Toho roku „pomyselný“ mikrofón po druhýkrát získal **MUDr. Norbert Moravský, PhD. (Inštitút forenznej medicíny, Bratislava)**, za prednášku: „Princípy usporiadania diagnóz v pitevnom protokole a ich význam pre klinickú prax.“

Po prvýkrát sme na kongrese zefektívnili diskusiu pomocou aplikácie Slido. Aplikácia zefektívnila komunikáciu medzi prednášajúcim a poslucháčmi a vďaka nej dostal prednášajúci otázky, ktoré získali najviac bodov od publika. Vďaka „lajkom“ sme videli, ktorá otázka je pre účastníkov najdôležitejšia.

Ale to, prečo na kongresy chodíme, nie sú len nové poznatky a vedomosti, ale ide nám aj o sociálny rozmer, ide nám o osobné stretnutia, ktoré sa nedajú nahradiť on-line prenosmi. Mali sme jedinečnú príležitosť spoznať kolegov nielen odborne, ale i ľudsky, a Hotel Sitno má k tomu všetky predpoklady a umožňuje nám komfortné stretnutia v príjemnom prostredí. Na spoločnom večeri nás pobavilo humorné vystúpenie Michala Kubovčika.

8. stredo európsky kongres urgentnej medicíny a medicíny katastrof mal veľmi dobrú spoločenskú aj odbornú úroveň, ktorá bola determinovaná vysokou účasťou a kvalitnými odbornými prezentáciami. Malebné prostredie Štiavnických vrchov a Hotel Sitno s možnosťou „wellnessových“ aktivít sú nezanedbateľným faktorom, ktorý prispieva k priateľskej a uvoľnenej atmosfére podujatia. Členovia výboru Slovenskej spoločnosti pre urgentnú medicínu a medicínu katastrof srdečne pozývajú širokú urgentologickú a záchranársku obec, ako i lekárov blízkych špecializácií na 9. ročník, ktorý sa znovu uskutoční vo Vyhniach 19. 4. – 21. 4. 2018. Výbor SSUMaMK ďakuje sponzorom a vystavovateľom za podporu odborných aktivít.

**MUDr. Táňa Bulíková, PhD.**

Prezidentka Slovenskej spoločnosti UM a MK